

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT

DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru 253/2022 RM

Kencar Company Limited (C 49828)

-Vs-

Jonathan Farrugia (K.I. 339777M)

Illum, 26 ta' Ottubru 2023

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ipprezentat minn Kencar Company Limited fir-Registru fis-16 ta' Novembru 2022 fejn talbet illi previa dikjarazzjoni illi l-konvenut huwa awtur u l-persuna responsabbli għall-pubblikazzjoni tal-post ippubblikat fuq il-paġna tas-*social media* platform Facebook, b'mod speċifiku l-paġna intitolata 'Jonathan Farrugia' bl-indirizz elettroniku <https://www.facebook.com/jonathan.farrugia.10>. fejn permezz tagħha, f'okkażjonijiet diversi matul l-aħħar żmien u b'mod partikolari fit-8 ta' Novembru 2022 (ara dokument anness u mmarkat bhala Dok A) huwa bil-ħsieb illi jagħmel ħsara li-soċjeta' rikkorenti, immalafama lill-istess soċjeta' rikorrenti, permezz ta' asserzjonijiet invertieri, kif sejjer del resto jigi ippruvat fil-mori ta' dawn il-

proċeduri, liema malafama sarret bl-għan li ttellef jew tnaqqas ir-reputazzjoni tas-soċjeta rikorrenti u dan bi ksur u ai termini tal-Artikoli 3 u 16 ta' Kap. 579 tal-Ligijiet ta' Malta 'Att Dwar il-Midja u Malafama;

Tikkudanna lill-intimat iħallas lis-soċjeta rikorrenti dik is-somma li tigi likwidata minn dina l-Onorabbli Qorti, f'ammont li ma jeċċedix il-hdax il-elf, sitt mija u erbghin Ewro (€11,640) ai termini ta' l-Artikolu 16 tal-Kap. 579 tal-Ligijiet ta' Malta, u dan b'riserva għal kull danni ulterjuri li jistgħu jigu subiti mis-soċjeta' rikorrenti sad-data tas-sentenza u/jew il-ħlas effettiv.

Bl-ispejjeż, kontra l-intimat, liema intimat huwa minn issa ngunt in subizzjoni.

Rat illi l-konvenut Jonathan Farrugia deher quddiemha fis-seduta tas-6 ta' Frar 2023;

Rat illi minkejja illi tat lill-konvenut l-opportunita' li jqabba avukat biex jassistih f'dawn il-proċeduri u sabiex iressaq il-provi tiegħu, huwa ma reġgħex deher quddiemha u ma ressaq l-ebda prova jew xhieda;

Rat il-verbal tas-seduta tad-9 ta' Jannar 2023 u l-verbal tas-seduta tas-6 ta' Frar 2023 u r-raġuni l-għaliex ma seta' jingħata ebda provvediment għall-fini tal-artikolu 10 tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579 tal-Ligijiet ta' Malta);

Semgħet ix-xhieda;

Rat il-provi u d-dokumenti kollha akkwiziti;

Rat l-atti kollha;

Semgħet is-sottomissjonijiet orali tal-abbli avukat tas-soċjeta' attriċi fis-seduta tal-11 ta' Ottubru 2023;

Rat illi l-kawża ġiet imħollija għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Il-Qorti tibda biex tosserva illi fir-Rikors promotur, is-soċjeta' attriċi fasslet it-talba tagħha għall-impunjazżjoni ta' numru ta' pubblikazzjonijiet li saru mill-konvenut Jonathan Farrugia fit-8 ta' Novembru 2022 fuq il-paġna fuq Facebook intitolata "Jonathan Farrugia" bl-indirizz elettroniku <https://www.facebook.com/jonathan.farrugia.10>, liema pubblikazzjonijiet jidhru fid-dokumenti annessi mal-istess Rikors promotur (Dok. A). Għalkemm saret riferenza fir-Rikors promotur għal pubblikazzjonijiet oħrajn li setgħu saru mill-konvenut Jonathan Farrugia "*matul l-aħħar żmien u b' mod partikolari fit-8 ta' Novembru 2022*", dawn il-pubblikazzjonijiet l-oħra ma ġewx identifikati fir-Rikors promotur tal-azzjoni u ma ġiex esebit kopja tagħhom.

Il-Qorti tagħmilha ċar li m'hijiex sejra tiġġudika dwar pubblikazzjonijiet li ma ġewx impunjati speċifikament fir-Rikors promotur: l-azzjoni għal malafama għandha tiġi arginata biex jiġu impunjati l-pubblikazzjoni jew pubblikazzjonijiet identifikati espressament fit-talba li l-imħarrek ikun ġie msejjaħ biex iwieġeb għaliha, u l-persuna aggravata ma tistax, fil-kors tal-proċeduri, tintroduċi pubblikazzjonijiet oħrajn u tissottoponihom għall-ġudizzju tal-Qorti. Dan ifisser illi fil-każ li għandha quddiemha l-Qorti, l-azzjoni għal malafama tikkonċerna espressament dawk l-istqarrijiet "posts" li ġew ippubblikati minn Jonathan Farrugia fuq il-paġna tiegħu fuq Facebook, identifikati fid-dokumenti annessi mar-Rikors promotur, u ma tikkonċerna l-ebda pubblikazzjoni oħra.

Konsegwentement, il-pubblikazzjonijiet li kopja tagħhom ġew esebiti minn Cleaven Mizzi – Dok. CM6 komplessivament – m'humiex fil-mira ta' dan il-libell¹ għaliex dawn jidher li ġew ippubblikati fuq il-paġna fuq Facebook ta' persuni jew entitajiet

¹ Hlief għall-pubblikazzjonijiet f'Dok. CM6 li jinsabu f'paġna 41 u f'paġna 42 tal-atti tal-kawża li huma kopja tal-pubblikazzjonijiet annessi mar-Rikors promotur bħala Dok. A.

ohrajn fosthom ta' Kencar Co. Limited, 'Are you being Served? (Malta & Gozo) Original'² u Bjorn Formosa³, mhux fuq il-paġna tal-konvenut innifsu fuq Facebook kif infisser fir-Rikors promotur. Magħdud dan il-fatt illi dawn il-pubblikazzjonijiet ma humiex fost dawk li ġew identifikati fir-Rikors promotur bħala l-pubblikazzjonijiet li l-Qorti ġiet mitluba tiddikjara li huma malafamanti. Kemm hu hekk, Cleaven Mizzi xehed illi dawn ġew ippubblikati madwar disa' xhur qabel id-dikjarazzjonijiet speċifikament impunjati fir-Rikors promotur⁴.

Għaldaqstant, l-istħarriġ tal-Qorti dwar malafama sejjer ikun limitat għall-pubblikazzjonijiet identifikati u impunjati espressament fir-Rikors (Dok. A)⁵ - għalkemm, għandu jingħad, dan ma jeskludix li publikazzjonijiet ohrajn jistgħu jingiebu bħala prova għall-fini tal-identifikazzjoni tal-persuna aggravata jew għad-determinazzjoni tat-tifsira tal-kliem impunjat⁶.

Ikkunsidrat;

Fil-pubblikazzjonijiet li jinsabu fil-mira ta' din l-azzjoni, insibu li Jonathan Farrugia għamel is-segwenti dikjarazzjonijiet:-

“Il comments tijaj tista thassaromli kollha u tibblokjani minn kull page tieghek imma jin nibqa navvelik sakemm niehu dak li hu tieghi il comission ta awwissu 2021 ghadni ma hadtiex. Billi tidghi meta ncempillek ma tbezzanix. Idghi meta niltaqaw wicc imb wicc jekk baqalek nitfa irgulija”

² Il-Qorti tosserva illi l-posts ippubblikati fuq il-paġna fuq Facebook *Are you Being Served? (Malta & Gozo) Original*, ma jirrizultax minn kopja stampata jew screenshot li ttiehed direttament minn din il-paġna fuq Facebook, iżda jidhru fi *screenshots* ta' messagġi mibgħuta minn terzi persuni. Fil-fatt, lanqas id-data tal-pubblikazzjoni m'hi ċerta għalix naturalment, id-data tal-messaġġ li fih intbagħat *screenshot* tal-kumment, m'hijjex neċessarjament id-data tal-pubblikazzjoni.

³ Ara dokumenti esebiti f'paġna 52 sa paġna 57 tal-atti tal-kawża.

⁴ Ara xhieda ta' Cleaven Mizzi, 6 ta' Frar 2023, paġna 21 tal-atti tal-kawża.

⁵ Ara dokumenti f'paġna 2 sa 4 tal-atti tal-kawża.

⁶ Fir-rigward tad-dokumenti formanti parti minn Dok. CM6, fosthom f'paġna 44 u paġna 45, jiġi osservat ukoll li ma jirrizultax fuq liema pjattaforma dawn ġew ippubblikati, jew f'liema data.

“Midea Malta liars you owe me my commission from august 2021 plus money you took that was mine from sales you sold without vat”

“Go for how long as you want investigation my arse over 1 year and a half joker”

Il-konvenut indirizza d-dikjarazzjonijiet tiegħu, impunjati f'din il-kawża, speċifikatament lil Midea Malta, liema ditta wkoll wiegħbet hija stess għall-posts tal-konvenut, fejn qalet:-

“Your job was terminated by Kencar as disciplinary action. We filed a police report with your actions and we wait for their investigations. Unlike yourself we do not take matters into our own hands”

Preordinatament għad-deċiżjoni dwar jekk id-dikjarazzjonijiet impunjati humiex libellużi, jehtieg li tiġi identifikata l-imputazzjoni jew imputazzjonijiet li jitnisslu mid-dikjarazzjonijiet tal-konvenut, u jrid jiġi stabbilit ukoll li dawn l-imputazzjonijiet jidentifikaw lis-soċjeta' attriċi li qiegħda tasserixxi li dawn huma malafamanti fil-konfront tagħha.

Il-fatt illi l-konvenut baqa' ma kkontestax formalment it-talba attriċi ma jfissirx li huwa jaqbel li l-pubblikazzjonijiet impunjati huma libellużi jew malafamanti. Kif inhu risaput, il-passivita' tal-imħarrek tissarraf f'kontestazzjoni u mhux ammissjoni u f'ċirkostanzi bħal dawn, l-attur huwa xorta waħda tenut iressaq provi fil-grad meħtieġ fil-kamp ċivili biex jikkonvinċi lill-Qorti li t-talba tiegħu hi fondata u mistħoqqa.

Is-soċjeta' attriċi ma identifikatx liema mid-dikjarazzjonijiet fuq citati qiegħda tqis bħala diffamatorja u ma identifikatx lanqas l-imputazzjoni jew imputazzjonijiet li jitnisslu minnhom.

Il-Qorti qrat id-dikjarazzjonijiet tal-konvenut f'Dok. A, u fehmet li huwa qiegħed jallega li xi hadd jew xi persuni konnessi ma' Midea Malta baqgħu ma ħallsuhx

commission u xi ammonti oħrajn li jikkontendi huma dovuti lilu; qed jigdbu li hemm investigazzjoni tal-Pulizija għaddejja fil-konfront tiegħu u minflok ikellmuh meta jċempel, jiġi rinfaccjat b'dagħa. Allega wkoll li sar xi bejgħ mill-kumpannija mhux dikjarat għaliex ma gietx imposta t-taxxa tal-VAT.

Il-Qorti tibda biex tosserva illi stqarrijiet konsistenti f'insulti, tgħajjir u sarkażmu mingħajr ma jkunu akkumpanjati minn allegazzjonijiet speċifiċi ta' kondotta ħażina u li ma jikkostitwixxux attack fuq il-karattru morali tal-persuna aggravata, m'humieix ikkunsidrati bħala diffamatorji.

Ukoll, l-allegazzjoni fiha nnifisha li hemm kreditu dovut ma tistax titqies bħala diffamatorja: fil-fatt, fil-każ in diżamina l-allegazzjoni tal-konvenut ma gietx akkumpanjata minn imputazzjoni speċifika ta' kondotta illegali jew mhux etika.

Iżda mhux hekk biss: ir-raġuni għaliex dan il-flus ma ġiex imħallas giet imfissra fir-risposta ta' Midea Malta nnifisha li giet pubblikata b'rejazzjoni għal din l-allegazzjoni tal-konvenut u għalhekk, din topera biex tinnewtralizza n-natura potenzjalment diffamatorja tal-allegazzjoni.

Fid-deċiżjoni fil-każ **Baglow v. Smith**⁷ li kien jikkonċerna kumment fil-kuntest ta' *blog posts*, l-argument tal-persuna aggravata li l-allegazzjoni malafamanti li saret permezz ta' domanda jew suggeriment li baqgħet mhux imwiegħba minnha, ġie meqjus bħala pwerili. Intqal “... *the court in construing allegedly defamatory words in an ongoing debate, should determine whether the context of the comment from the perspective of the reasonable reader or listener is one that anticipates a rejoinder which would eliminate the possible consequences of a statement lowering the reputation of the plaintiff in their eyes.*”

Dan hu partikolarment relevanti fil-kuntest ta' stqarrijiet li jsiru fuq mezzi moderni ta' komunikazzjoni bħal Facebook, Twitter u simili, fejn fid-determinazzjoni dwar jekk

⁷ 2011 ONSC 5131.

it-tifsira hijiex malafamanti, irid jittieħed qies tan-natura tal-komunikazzjoni li ssir tramite midja ta' din ix-xorta. Fil-każ reċenti **Monroe v Hopkins**⁸ li kien jikkonċerna pubblikazzjoni fuq Twitter, Warby J. wissa kontra analiżi ultra-elaborat tal-kliem impunjat meta dan jiġi publikat fuq pjattaformi li jippermettu l-pubblikazzjoni kontinwa ta' kummenti u risposti . Qal hekk:

“An impressionistic approach is much more fitting and appropriate to the medium; but ... this impressionistic approach must take account of the whole tweet and the context in which the ordinary reader would read that tweet. That context includes (a) matters of ordinary general knowledge and (b) matters that were put before that reader via Twitter.”

Intqal ukoll li dikjarazzjoni oħra sussegwenti fuq l-istess medium ossia pjattaforma tista' titqies bħala parti mill-kuntest li fih *post* għandu jiġi interpretat jekk tkun: *“... sufficiently connected in time, content, or otherwise that is likely to have been in the hypothetical reader's view, or in their mind, at the time they read the words complained of. Thus, the context may include parts of any wider replies available to view on the same page as the offending material.”* (enfasi ta' din il-Qorti).

Dan il-ħsieb, fil-fehma tal-Qorti, isib riskontru fil-każ in diżamina fejn ir-risposta ta' Midea Malta nnifisha, imtella' minnufih wara l-ewwel kumment tal-konvenut, fuq l-istess pjattaforma, ma jistax ma titteħidx in konsiderazzjoni għad-determinazzjoni dwar jekk l-istqarrija tal-konvenut li qed jinżamm mingħajr raġuni l-ħlas ta' ammonti dovuti lilu, jistgħux jitqiesu bħala diffamatorji mill-ottika tal-kriterju tal-ħsara sejra li tista' tiġi kaġunata lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata.

Dan premiss iżda, il-Qorti tqis illi b'mod ġenerali, id-dikjarazzjoni li f'negozju ma jiġix dikjarat xi bejgħ għall-fini tal-ħlas ta' taxxa, fiha tendenza libelluża għaliex l-imputazzjoni hi, fl-aħħar mill-aħħar, ta' evazzjoni tat-taxxa li hi reat kriminali. L-imputazzjoni tal-kommissjoni ta' reat kriminali hija ġeneralment ikkunsidrata bħala

⁸ (2017) EWHC 4333 (QB).

diffamatorja anke għaliex dikjarazzjoni bħal din tnissel ukoll ukoll **imputazzjoni li n-negozju m'huwiex immexxi b'mod serju iżda b'mod irregolari, irresponsabbl u diżonest.**

Ikkunsidrat;

Illi kif ingħad qabel, biex stqarrija titqies li hija diffamatorja, din trid tkun dwar jew tikkoncerna lill-persuna aggravata.

Il-Qorti tibda biex tosserva illi l-persuna jew persuni li jinsabu fil-mira tal-istqarrijiet tal-konvenut u li qed jiġu indirizzati, m'humix identifikati b'isimhom. Fil-fatt, il-kummenti tal-konvenut ġew ippubblikati b'rejazzjoni għal reklami ta' Midea Malta u kienet Midea Malta li wiegħbet għall-kummenti tiegħu.

Gatley jikkummenta hekk in propositu:-

"... a corporation may be defamed and its business damaged even though the persons to whom the words are published have no idea of its formal legal name.

... ..

*However, where the words complained of do not specifically identify the claimant company and that company is one of several in a larger group with similar names, the claim may fail unless a reasonable person could think that the claimant company was sufficiently referred to or that the words sufficiently identified all, or some of the companies in the group."*⁹

In tema ta' azzjoni għal malafama minn korp li jopera għal profitt jew kumpannija, fejn il-kliem diffamatorju jkun ġie indirizzat fil-konfront ta' ufficjali tal-kumpannija u mhux fil-konfront tal-prodotti jew servizzi offruti minnha, huwa ritenut li jehtieg li l-kliem ikun kapaci fih innifsu li jinftiehm bħala referenza għall-kumpannija, b'mod

⁹ *Ibid.* para. 7.2, p. 266.

illi kliem li jirrifletti unikament fuq l-uffiċjali jew soċji tal-kumpannija personalment, m'huwiex azzjonabbli mill-istess kumpannija.

Fir-risposta ta' Midea Malta b'rejazzjoni għall-post tal-konvenut "*Midea Malta liars you owe me my commission from august 2021 plus money you took that was mine from sales you sold without vat*", saret referenza għal "Kencar" fejn intqal illi "*Your job was terminated by Kencar as disciplinary action. We filed a police report with your action and we wait for their investigations ...*"

Għall-Qorti din ir-referenza għal Kencar hi biżżejjed biex is-soċjeta' attriċi tiġi identifikata bħala s-soġġett li huwa fil-mira tad-dikjarazzjonijiet pubblikati mill-konvenut għalkemm hu ovvju li l-konvenut qed jirreferi għal individwu u mhux għal kumpannija¹⁰, u minkejja wkoll il-fatt illi mix-xhieda jirriżulta illi r-riferenza li saret għal "Kencar" bħala l-persuna li tterminat l-impieg tiegħu, hi ħażina. Dan qed jingħad għaliex kif inhu evidenti mill-kopja tal-kuntratt tal-impieg tal-konvenut (Dok. CM2¹¹), il-konvenut kien impjegat minn HVAC Supplies Limited¹² u xogħolu kien ta' *salesman* fl-istabbiliment operat minn din il-kumpannija. L-istess kumpannija, HVAC Supplies Limited, itterminat l-impieg tiegħu fis-6 ta' Settembru 2021¹³ kif ukoll waslet għal ftehim miegħu għall-ħlas tal-ammonti dovuti lilu mill-impieg tiegħu¹⁴.

Inoltre, għalkemm hu evidenti li l-konvenut qed jindirizza l-allegazzjonijiet tiegħu fil-konfront ta' dirigenti tan-negozju Midea Malta anziché fil-konfront tal-entita' nnifisha, il-Qorti hija tal-fehma illi l-imputazzjoni ta' evażjoni tat-taxxa permezz ta' bejgħ mhux dikjarat ("*... money you took that was mine from sales you sold without vat*"), tikkonċerna l-mod kif is-soċjeta' attriċi tiġġestixxi n-negozju tagħha u għalhekk,

¹⁰ Dan meta jgħid "*Billi tidgħi meta nċempillek ma tbeżzanix. Idgħi meta niltaqgħu wiċċ imb wiċċ jekk baqalek nitfa irġulija*" u "*liars you owe me my commission from august 2021 ... joker.*"

¹¹ Dokument esebit f'paġna 27 *et seq.* tal-atti.

¹² Ara wkoll xhieda ta' Kenneth Caruana, 6 ta' Frar 2023 u xhieda ta' Cleaven Ray Mizzi, 6 ta' Frar 2023.

¹³ Dok. CM3.

¹⁴ Ara 'Payment Agreement' Dok. CM5. Fil-fatt, Kenneth Caruana, id-direttur tas-soċjeta' attriċi, ikkonferma wkoll fix-xhieda tiegħu illi l-commission li l-konvenut kien qed jippretendi li hija dovuta lilu, ikollha titfallas jekk dovuta, minn HVAC Supplies Limited.

l-imputazzjoni hija azzjonabbli direttament mis-socjeta` attrici anke jekk din evidentement saret fil-konfront ta' ufficjal jew ufficjali tal-kumpannija u mhux fil-konfront tal-korp direttament.

Ghaldaqstant is-socjeta' attrici hija sufficjentement identifikata fil-pubblikazzjonijiet impunjati bhala persuna li dwarha saru l-imputazzjonijiet diffamatorji.

Ikkunsidrat;

Izda billi l-persuna aggravata hija kumpannija kummercjali li topera negozju, isibu riskontru d-dispozizzjonijiet fil-proviso tal-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama. Dawn jipprovdu illi fejn il-persuna aggravata hi korp li jopera ghal profit, stqarrijiet m'humiex diffamatorji sakemm ma jkunux ikkawzaw jew ikunu ser jikkawzaw telf finanzjarju serju lill-korp.

Dan ir-rekwizit tas-serjeta` tal-hsara lir-reputazzjoni jew tat-telf finanzjarju, jew potenzjal ta' hsara jew telf finanzjarju serju, jistabilixxi *threshold* ferm iktar oneru u impenjattiv ghas-success ta' azzjonijiet ghal malafama, milli dak li kien rikjest taht il-Ligi tal-Istampa¹⁵. Jinghad ukoll li dan il-kriterju m'huwiex marbut mal-*quantum* tad-danni likwidabbli f'kaz li l-istqarrija titqies li hija malafamanti, izda huwa relevanti esklussivament ghas-success tal-azzjoni, sabiex jigi determinat jekk l-istqarrija impunjata ghandhiex titqies bhala diffamatorja jew le ghall-finijiet tal-Att.

Il-Qorti diversi drabi riteniet illi l-istharrig dwar l-element tal-hsara serja jew telf finanzjarju serju ghall-fini tal-Artikolu 3(4) tal-Att ghandu jsir f'kull azzjoni ta' libell istitwita taht l-Att u dan mill-Qorti *sua sponte* minghajr il-htiega li titressaq eccezzjoni *ad hoc* fir-rigward, u dan ghaliex il-kriterju jincidi fuq l-azzjonabbilita` tal-allegat malafama. Dan ifisser illi anke jekk jirrizulta li l-eccezzjonijiet fil-mertu tal-kontestazzjoni kif prospettati mill-Att, ma jkunux fondati jew altrimenti ma jissodisfawx il-kriterji mehtiega mil-ligi ghas-success taghhom, l-azzjoni tista' xorta

¹⁵ Kap. 248.

waħda tfalli t-test stabbilit mill-Artikolu 3(4) tal-Att jekk jirriżulta illi wara kollox il-pubblikazzjoni ma rrekatx u m'hijiex kapaċi li tirreka, ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna li ressqet l-azzjoni.

Fi kliem Collins¹⁶, din ir-regola: “... *operates solely as a threshold for preventing or stopping defamation actions where **the claimant cannot demonstrate that he or she has suffered or likely to suffer, serious reputational harm or, in the case of a body that trades for profit, serious financial loss.***” [enfasi tal-Qorti]

Kwantu speċifikatament azzjonijiet ta' malafama li jigu istitwiti minn korp li jopera għal profitt, jingħad illi għalkemm korp, bhala persuna legali, m'għandux emozzjonijiet u ma jistax għalhekk, fil-prattika, iħossu offiz jew insultat iżda jista' jsofri biss ħsara finanzjarja, il-ħsara li tista' gġarrab m'hijiex limitata biss għal telf ta' introjtu, għaliex ir-reputazzjoni u l-avvjament ukoll jistgħu iġarrbu ħsara. Għalhekk, kumpannija tista' ssostni azzjoni għal malafama jekk il-kliem diffamatorju huwa kapaċi jimpingi negattivament b'mod serju fuq ir-reputazzjoni kummerċjali tagħha jew fuq in-negozju tagħha b'mod li jkun ser jikkawża telf finanzjarju serju.

*“A trading corporation or company “has a trading character, the defamation of which may ruin it”. ... “The reputation of a corporate body is capable of being, and will usually be, not simply something in which its directors and shareholders may take pride, but an asset of positive value to it.”*¹⁷

Il-Qorti ma tqisx illi huwa meħtieġ sabiex jiġi sodisfatt il-kriterju impost mill-artikolu 3(4) tal-Att, illi s-soċjeta` ingurjata tipprova telf finanzjarju **attwali** u dan minħabba fid-diffikolta` manifesta li jiġi ppruvat ness kawżali bejn il-malafama u t-tnaqqis tal-introjtu. Huwa għal din ir-raġuni li l-liġi tqis bhala suffiċjenti l-prova li **ikun ser jiġi kkawżat** telf finanzjarju serju. Dan ir-reqwiżit huwa differenti mir-reqwiżit ta' ħsara serja lir-reputazzjoni ta' persuna naturali, fejn l-artikolu 3(4) tal-Att iqis bhala

¹⁶ Collins: On Defamation, 2014 Ed. Page 128 6.56

¹⁷ Gatley, *ibid.*, 8.16, p. 295.

suffiċjenti l-prova l-potenzjal ta' hsara serja, fejn l-istqarrija impunjata **tista' tikkawża** hsara serja. Fil-każ ta' korp li jopera għal profitt, tabilhaqq irid jintwera li sejjer jiġi kkawżat telf finanzjarju serju b'effett tal-istqarrija malafamanti u mhux biss il-potenzjal ta' telf finanzjarju. Kif inghad, dan il-kriterju li jrid jiġi sodisfatt b'mod tassattiv u preordinat għas-suċċess ta' azzjoni ta' libell fil-mertu huwa li l-korp irid ikun sofra minn hsara serja lir-reputazzjoni tiegħu konsistenti f'telf **finanzjarju attwali jew imminenti** ta' kalibru serju u mhux telf finanzjarju kwalsiasi.

Fid-dibattiti Parlamentari dwar l-introduzzjoni tad-Defamation Act 2013 fir-Renju Unit, li fuqu jinsab imsejjes fl-intier tiegħu l-Att dwar il-Midja u l-Malafama, intqal illi *“the use of the phrase ‘serious financial loss’ makes it absolutely clear that the financial loss required to meet the serious harm test must itself be serious.”*¹⁸ Dan biex jitnaqqas l-inċidenza ta' proċeduri dwar pretensjonijiet li huma trivjali u mhux ta' portata serja u li ma jkunx fihom l-imminenza ta' telf serju.

Kif inghad, għalkemm il-ligi ma teħtiegħ prova ta' rabta kawżali bejn dan it-telf u l-imputazzjonijiet diffamatorji, ċertament, bl-introduzzjoni ta' kriterji specifici bħal dawn għall-azzjonabbilita` tal-allegat malafama, il-Qorti hi tal-fehma li prova tas-serjeta` tat-telf finanzjarju jew tal-potenzjal ta' tali telf, hija *sine qua non*.

Ikkunsidrat;

Illi kif stabbilit, l-imputazzjoni illi s-soċjeta' attriċi tiġġesitxxi n-negozju tagħha b'mod irregolari u diżonest billi ma timponix it-taxxa tal-VAT fuq il-bejgħ tal-prodotti tagħha, hija waħda potenzjalment diffamatorja għaliex kif rajna l-evażjoni tat-taxxa hi reat kriminali.

Fil-fatt, Gatley jikkummenta hekk in propositu:-

¹⁸ Collins on Defamation, 2014 Ed., per Matthew Collins QC, 7.15, p. 150. Hawnhekk jikkwota lil Lord Hansard fil-House of Lords fit-23 ta' April 2013.

“So an imputation on the goods sold or manufactured by a company may involve a reflection on the company in the way of its business; and if a statement is made as to the mode in which a trading company conducts its business such as to lead people of ordinary sense to the opinion that it conducts its business in a dishonest, improper or inefficient manner, the law is the same as the case of an individual and the company can maintain an action without proof of special damage.”¹⁹

Iżda fil-kaz in diżamina, ma jirrizultax illi l-kummenti tal-konvenut - irrispettivament jekk humiex ġustifikati jew le - affettwaw il-vijabbilita` tan-negozju tas-socjeta` attriċi jew esponewha għal xi telf finanzjarju.

Il-Qorti tistenna illi l-kriterju ta' telf finanzjarju serju attwali jew imminenti, jiġi ppruvat b'evidenza li tikkonvinċi illi tassew il-pubblikazzjoni impunjata, fil-fattispeċje konkret tal-kaz, kellha jew kien ser ikollha xejra ta' effett fuq il-finanzi tas-socjeta' attriċi. Iżda fil-kaz in diżamina, hadd ma xehed dwar il-finanzi tas-socjeta' attriċi u kif dawn intlaqtu hażin mill-pubblikazzjonijiet tal-konvenut jew li ġie osservat xejra negattiva fin-negozju jew fid-dhul tagħha fiż-żmien tal-pubblikazzjonijiet impunjati biex b'hekk tinghata xehta ta' sustanza lill-kriterju ta' telf finanzjarju sejru li huwa meħtieġ għall-azzjonabilita' tal-malafama.

Il-provi li ressqet is-socjeta' attriċi fir-rigward huma limitati għax-xhieda ta' Cleaven Mizzi, il-manager tas-socjeta' attriċi, illi xehed b'mod ġenerali u vag ferm, li kien hemm klienti, *suppliers* u impjegati li ġibdulu l-attenzjoni tiegħu għall-istqarrijiet li kienu qed jiġu ppubblikati mill-konvenut fuq Facebook. Xehdet ukoll Stephanie Falzon li spjegat kif il-konvenut huwa suspettat li miżapproprja flejjes dovuti lill-kumpannija u minħabba li huwa spiċċa tkeċċa mill-impieg tiegħu, beda jirreklama hażin lill-kumpannija b'diversi kummenti fuq Facebook. Iżda dan m'huwiex biżżejjed biex jikkostitwixxi prova li l-istqarrijiet impunjati ikkawżaw jew sejr in jikkawżaw lis-socjeta' attriċi telf finanzjarju li huwa serju. Irid jingħad ukoll illi

¹⁹ Gatley, *ibid.*, 8.16 p. 298.

għalkemm Cleaven Mizzi xehed ukoll illi kien il-post tal-konvenut li sar fuq il-paġna fuq Facebook “*Are You Being Served*”, kien “*ta’ ħsara kbira għalina*”, dan il-post partikolari - li ma ġiex identifikat fost iż-żewġ posts differenti li jidher li saru fuq din il-paġna partikolari fuq Facebook²⁰ - m’huwiex fil-mira ta’ din l-azzjoni.

Fir-rigward tal-impjegati prospettivi li Cleaven Mizzi xehed li semmew id-dikjarazzjonijiet li ġew ippubblikati mill-konvenut waqt li kienu qed jiġu intervistati mill-kumpannija dak iż-żmien, ma jirriżultax mix-xhieda jekk dawn il-persuni – li wara kolloxx spiċċaw jattendu għall-intervista - għażlux tabilhaqq li ma jaħdmux mal-kumpannija minħabba d-dikjarazzjonijiet ippubblikati mill-konvenut.

Il-Qorti rat id-dokumenti esebiti mis-soċjeta’ attriċi, konsistenti f’messaġġi mingħand terzi persuni fosthom ċertu Sarah Gatt, Natasha, Denise, Dominic, Matthew Galea u Winston Spiteri, u tosserva illi filwaqt li mill-provi ma jirriżultax b’ċertezza min kienet il-persuna li effettivament irċeviet dawn il-messaġġi, huwa wkoll evidenti li bosta minn dawn il-messaġġi ntbagħtu mhux minn klienti iżda ħbieb tal-persuna li rċeviethom, jew minn impjegati tal-kumpannija nnifisha. Inolte, la qed jiġi asserit u lanqas jirriżulta illi l-persuni li ġibdu l-attenzjoni tas-soċjeta’ attriċi għall-istqarrijiet tal-konvenut, irrejaġixxew negattivament għall-allegazzjonijiet li ġew ippubblikati, billi ma riedux jagħmlu negozju mas-soċjeta’ attriċi. Barra dan il-fatt illi mill-kummenti tal-persuni li ttrasmettew kopja tal-istqarrijiet tal-konvenut lill-manager tas-soċjeta’ attriċi, ma jirriżultax li dawn il-persuni emmnu l-allegazzjonijiet tal-konvenut u jew li l-istima tagħhom lejn is-soċjeta’ attriċi ġiet b’xi mod mittiefsa.

Il-prova tal-element tat-telf finanzjarju serju tingieb b’referenza għall-kontijiet finanzjarji tal-kumpannija fejn ikun riskontrabbli telf jew tnaqqis fl-introjtu, jew talanqas minn provi xort’oħra li juru xejra negattiva jew tnaqqis fin-negozju tal-kumpannija li jista’ b’xi mod jintrabat mal-pubblikazzjoni tal-istqarrijiet impunjati. Iżda fil-każ in diżamina ma ġiex ippruvat kif imiss li s-soċjeta’ attriċi sofriet jew x’aktarx sejra ssofri telf finanzjarju serju u konsegwentement, it-talba tagħha ma tistax

²⁰ Ara dokumenti paġna 52, paġna 56 u paġna 57 tal-atti tal-kawża, Dok. CM7.

tintlaqa' għaliex hu nieqes il-prova tal-element fundamentali għall-azzjonabbliita' tal-malafama.

In konkluzjoni, għandu jingħad ukoll s-soċjeta' attriċi ma ressqet ebda prova li l-istqarrijiet impunjati ġew ippubblikati lil udjenza sinjifikanti jew lil klassi ta' persuni li, għad ta' numru żgħir, l-effett tad-dikjarazzjoni jkun ta' telf finanzjarju serju lis-soċjeta' attriċi, per eżempju persuni li jagħmlu negozju mal-attriċi jew li huma klienti tagħha. Minn dak li seta' jiġi kostatat minn qari tal-pubblikazzjonijiet impunjati²¹, il-paġna tal-konvenut jidher li hija aċċessibbli għal mill-inqas mija u ħamsin (150) persuna oħra, iżda xejn iktar minn hekk.

Għall-Qorti dan kollu magħdud ifisser li mhux ippruvat kif imiss illi l-pubblikazzjoni impunjata setgħet tat lok għal xi telf finanzjarju wisq inqas telf finanzjarju li huwa serju.

Għaldaqstant, l-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut, imsemmija fir-Rikors promotur, ma jistgħux jitqiesu bħala diffamatorji għas-soċjeta' attriċi.

Għal dawn il-motivi, taqta' u tiddeciedi billi tiċhad it-talbiet kollha tas-soċjeta' KENCAR COMPANY LIMITED, bl-ispejjeż jiġu sopportati minnha.

**DR. RACHEL MONTEBELLO
MAGISTRAT.**

²¹ Ara Dok. A, paġna 2 "*Charles Vassallo, Matthew Pisani and 150 others*".